

ประสิทธิผลของโปรแกรมการฝึกสมองต่อความสามารถด้านสมาธิและความจำ
ในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองตีบหรืออุดตันเฉียบพลัน

ปทุมทิพย์ อุดลวัณศิริ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2555

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

ประสิทธิผลของโปรแกรมการฝึกสมองต่อความสามารถด้านสมาธิและความจำในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองตีบหรืออุดตันเฉียบพลัน

THE EFFECTIVENESS OF BRAIN TRAINING PROGRAM ON ATTENTION AND MEMORY IN ACUTE ISCHEMIC STROKE PATIENTS

ปทุมทิพย์ อุดลวณิชิริ 5236480 NSAN/M

พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : วิมลรัตน์ ภูวราวุฒิปานิช, Ph.D. (NEUROSCIENCES), จงจิต เสน่หา, Ph.D. (NURSING), ยงชัย นิละนนท์, พบ., วว. (ประสาทวิทยา)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองในรูปแบบ double-blind randomized controlled trial เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการฝึกสมองต่อความสามารถด้านสมาธิและความจำในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองตีบหรืออุดตันเฉียบพลัน ที่เข้ามารับการรักษาแบบผู้ป่วยใน ที่โรงพยาบาลศิริราช จำนวน 60 คน ทั้งเพศชายและเพศหญิง อายุ 40 ปีขึ้นไป เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยใช้อายุและระดับความรุนแรงของโรค แล้วสุ่มอย่างง่าย แบบใส่คืนเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระหว่างดำเนินการวิจัยมีกลุ่มตัวอย่างถูกคัดออก 8 คน เหลือกลุ่มทดลอง 25 คน ที่ได้รับการพยาบาลตามปกติร่วมกับโปรแกรมการฝึกสมอง ประกอบด้วย การนั่งสมาธิ การฝึกบันทึกกิจกรรมประจำวันลงในสมุดไดอารี่ การฝึกจำชื่ออาชีพ ตัวเลข สิ่งของ การฝึกจดหมวดหมู่และเรียงตัวเลข และการฝึกสรุปเรื่องสั้น กลุ่มควบคุม 27 คน ได้รับการฝึกบันทึกกิจกรรมประจำวันลงในสมุดไดอารี่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แบบทดสอบความสามารถด้านสมาธิ และแบบทดสอบสมรรถภาพสมองของไทย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ pair t-test และ MANCOVA

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการฝึกสมอง มีระดับความสามารถด้านสมาธิและความจำสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการพยาบาลตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) และเมื่อนำระดับความสามารถด้านสมาธิก่อนการทดลองและอายุมาเป็นตัวแปรร่วม (Covariate) พบว่า โปรแกรมการฝึกสมองยังคงมีประสิทธิผลต่อกลุ่มทดลองเช่นเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ผลการวิจัยเสนอแนะว่า โปรแกรมการฝึกสมองที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถเพิ่มระดับความสามารถด้านสมาธิและความจำได้ พยาบาลและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยสามารถนำโปรแกรมฯ ที่พัฒนาขึ้นมาใช้ในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองตีบหรืออุดตันได้

คำสำคัญ: โรคหลอดเลือดสมองตีบหรืออุดตันเฉียบพลัน / การฝึกสมอง / สมาธิ / ความจำ

160 หน้า

THE EFFECTIVENESS OF BRAIN TRAINING PROGRAM ON ATTENTION
AND MEMORY IN ACUTE ISCHEMIC STROKE PATIENTS

PATOOMTHIP ADUNWATTANASIRI 5236480 NSAN/M

M.N.S. (ADULT NURSING)

THESIS ADVISORY COMMITTEE : WIMOLRAT PUWARAWUTTIPANIT, Ph.D.
(NEUROSCIENCES), CHONGJIT SANEHA, Ph.D. (NURSING),
YONGCHAI NILANONT, MD., (FRCPCT), CLINICAL FELLOWSHIP IN
CEREBROVASCULAR DISEASE

ABSTRACT

This study is a double-blind randomized controlled trial which aimed to evaluate the effectiveness of a brain training program on attention and memory in acute ischemic stroke patients at Siriraj hospital. The sample size was 60 persons of both sexes, aged 40 years old or more. The sample was stratified by age and stroke severity. The simple random sampling subjects were divided into two groups: the experimental group and control group. Eight subjects dropped out during the data collection. Therefore, there were 25 individuals for the experimental group and 27 individuals for the control group. The experimental group received routine care and the brain training program including meditation, diary recording, occupation memorization, number memorization, item memorization, number organization and short story summarization practice. The control group got routine care and kept a diary record. The study used various instruments for data collection including a demographics recording form, Trail Making Test part B, and the Thai Mental State Examination. The data was analyzed by paired t-test and MANCOVA.

The results showed that the experimental group had a higher attention and memorization capability than the control group ($p < .05$). Moreover, the attention capability before training and age was covariate; however, the brain training program was still effective ($p < .05$).

The results of this study suggest that the program can be used to recover brain function and increase attention and memory capability. Nurses and healthcare staffs should use this program in acute ischemic stroke patients in order to promote recovery from stroke.

KEY WORDS: ACUTE ISCHEMIC STROKE / BRAIN TRAINING / ATTENTION /
MEMORY

160 pages